

נאור של נייר

..נפשי מכוורת הבוקר אף יותר מפרצופי... *

..שיר לבעלת, סטמבול" של אלתרמן * ארנולד צוויג

וזיגמונד פרויד על פלשתינה, יהודים וגורל יהודי

עולמו. בשיר ליעקב הורביץ מצוי האני מאמין של המשורר: "עקב, האמין-נא לשיר, נאמן השמחות והעצב. / אל תח" שוד גם אתה, כרפוב, בכנות המילים החורזות. / בכזבנו, כזבנו לרוב דווקא כלי חרוזים ובלו קצב. / הצביעות אולי בזה לשיר. ארוכה לה הדרך הזאת..."

משורר אלתרמן ארץ זו - כן העצב נודד בה

(דברים שאמר המחבר בלבו, לאחר ש" הסתכל כל אותה שעה במטרונה שאצל הקופה, כמתאמן להיזכר כמשהו, ופתי אום נזכר).

במדור התרגומים אנו מוצאים את פנים שוחקות - צוואתו של קבצן מאת צ'ארלס לאונסברג, אדוני-הונד מאת היינריך היינה, ושירי אידיש מאת יעקב שטאה, שמחה אייזיק, סע מתוך הבלדה על החיילים האלמונים מאת משה ליפשיץ (זאת היא הבלדה על החיילים האלמונים. / יוסף בה על עור לם אחר דגול ואי-אינים, / על עולם גיבור לכול ורף-לכב לשאת גבורה / וצוער סהורו אל תהום אירבה פער רה...), והשיר על תרבות ורשת מאת יואל מסטבוים. תרגום מעולה הוא תרגום השיר הרוח עלי לוח מאת המשורר רר האידי אברהם סוקובר (אני שריון. אל גוף הורני / מני גופי קופין הפלד...), ועוד שירים רבים מאת משורר רי אידיש מעולים.

הפרק הקדשות, מביא הקדשות אותן רשם אלתרמן על ספריו. בין ההקדשות: "ללאה גולדברג לעינית השקטות. נתן; "שירה אודה אשר נעשה כמתכונת ה" שירים ילדיו הרופא-אפרים לוצאטו והוא מוגש צולע על ירכו לישראל ומורה כי יום הוציאו את אלה בני הנעורים; "כת-מרים היקרה, קבלי את ברכתי ותו" רבי בעד ספרך הנפלא ותוגר התדה, בפגנוני ישן בשפתם הנצחית של יין ושושן. שלך נתן אלתרמן"; "לידיד יקר וטוב אלכסנדר פן מאת נתן יודידו. כל הקדשות קשות, על רבות הקדשות מכיב בשומ, אבל זו הקדשה פשוטה ונדושה: ידידות כפופה וידידות כראשה - ה" נילי.

בפרקי-חיים ועודיות פותחת הרשימה

וכשהיא נאבקת על חייה, היא משחררת את יחסיה עם המתה (כני לא יהיה לך! לעולם לא תקחי אותי ממני!). הורתו הוא סיפור של שליטה וניון. סיפור של בן שמעריץ את אמו: "את המיפוס המושלם של מקימת גזע..." ושל אשתו הצעירה שמנסה להאבק באם: "היא לא מתה. ואם היא חיה, לא תניח ליריבתה להכריעה. הלואי שעוד הריון יהיה אפשרי! או תהיה האויבת נאלצת להניח את נשקה..." אלא שמתילד גוס" סת ומתה ("בין החלון למיטה, בין ער" למות מתים אלה לגופה מתה זו, הוא עומד על רגליו, חי עולב שכמהוה..."). מתה של מתילד מביא לעימות ה" חריף ביותר בין הבן ובין אבא קאז" נאב, כאשר בשיא מטיח הבן באמו: "את הרגת אותה. את היא שהרגה או" תה מעט-מעט, יום אחר יום..." בעוד האם מטיחה בו בבוו: "הסתכל בעצמך, הכיבי: צריך להיות אמך כדי לסבול אותך. זה המישים שנה אני פובלת אותך ואיני יודעת איך אני עדיין בחיים..." וכאשר בשיא המריבה מזמינה האם את הבן להכותה, הוא נשבר, וצועק צעקה אומללה: "אמא!"

שני הסיפורים משקפים בצורה נאמ" גה את מצבי הניון של המעמדות ה" שולטים בצרפת. זהו נייון. שבא כתוצאה מנישואין משפחתיים, מערכים צבועים ומנוונים - המייצגים את הפרובינציה הצרפתית ובתיאור אמנותי מעולה.

תרגומו של יהושע קנז ראוי לכל השבחים. לעומת הבורות והגסות הרור" חים בשנים האחרונות בתרגומים מצר" פתית לעברית, מגלה קנז מעלות גה" רות של מתרגם, בעל כוח להחיות את התיאורים מלשון ללשון. אין ספק ש" הנשיקה למצורע הוא מהמעולים שבתר" גומים שנעשו באחרונה לעברית.

שירה

מעבדת משורר

הכרך השלישי של מחברות אלתרמן * בעריכת מנחם דורמן, ממשיך בפירסום עבודותיו הבלתי מקובצות של המשורר המנוח. בכרך הנוכחי מובאים שירים ש" המשורר לא מצאם ראויים לפירסום חר" זר, תרגומים, משיריהם של משוררי אי" דיש בני-זמננו החיים בישראל, ומתור" של הקדשות אותן רשם בשולי ספריו לאישים שונים. העורך צירף מדור תחת הכותרת פרקי-חיים ועודיות, וכן אוסף דברים שנישאו ביום-עיון מטעם החוג לספרות עברית באוניברסיטה העברית בירושלים, במלאת עשר שנים לפטירתו של אלתרמן.

מתור השירים נפתח בלקול התוף ה" השקט שנכתב ב-1935: "הלילה שוב נשאתי את גופי / גם אמצתיו למען לא יאבד. / הוא נצטנף במעיל פילד אפר" פי / פרע ונבעת..." שיר אלתרמני אופ" יני, הוא הורגי השדות, בו הוא כותב: "ארץ זו. כך העצב נודד בה כחלף, / נגרר ברעמיה, קורא לה - איך? / אמור לה, ספר לה דברים כל כאלה, / ספר על שדות שלומיים לחייך..." פרק זה של שירת אלתרמן שב וחושף את

* מחברות אלתרמן - עורך: מנחם דורמן; הוצאת הקיבוץ האחד + מוסד אלתרמן ליד המכון למורשת ברגוריון; 299 עמודים (כריכה רכה).

את פריחה האשה כתוכה; ואולם נכריה זו תכעה ממנה סיפוק מפתורי...") והיא כותבת לזין, לפאריס: אני מתייפרת בלעריך... וזין חוזר ("בל-כך היטיב עמה היעדרו - מזהירה ופורחת... נקבה נפלאה לעומת הזכר המדולדל...").

אלא שזין חלה מיד לאחר שובו ב" שחפת, ותקוותיה ושאיפותיה של נעמי נמוגות: ("הניחה ידה על מצחו בלא לעוררו, כשב שהיתה נוהגת עם הילד שלא יוולד לה לעולם..."). גופה זעק לעברו "פעמים אחרות קראה לזין פלואר בלילה, כדי שיקרב אליה, וכיוון שה" עמיד פני ישן, קמה ונשקה לו - כאותן הנשיקות שהיו שפתי הקדושים נושקות לפנים למצורעים... עד שזין היה צועק בוועשה: "הנחי לי!"

בין השורות עולה הבורגנות הצרפתית בכל כיעורה, כפי שהדבר מתבטא ב" צוואתו של זין אביו של זין: "יש בדת מר גרון לצוות את הבית והרכבה ככל האפשר מרכושו לאשה הצעירה, בתנאי שלא תינשא שוב..." בעוד זין גוסס, ה" רופא המטפל בו עושה תוכניות לגבי עתידה של נעמי ("הוא חישב מתי יתי" פגרי זין פלואר ועשה לו תוכנית, הוא תהיה לי, אמר בלבו, וצחק..."). הכומר אמר דברי מחילה ודוואג לצילצול ה" פעמון המודיע על מותו של זין, ונעמי מתבוננת בו ואומרת בלבה: "הוא היה יפה..."

הנשיקה למצורע הוא סיפור המאפיין

סופר מוריאק

"חונכתי וחייתי בעולם אחרו"

את כתיבתו של מוריאק. בשבריריים של סאטירה ועוקצנות הוא מתאר את העור" לם הכמעט קלוטרופובי של העיריה ה" צרפתית. עולם שהעיק עליו.

הסיפור השני, הורחו (1923) מספר על אהבתי-אם לבנה, אהבה שהופכת לערי" צות. הבן שמרד בגיל מתקדם. האבא אשה לבית אמו, הוא עד אילם למאבק הקטלני שבין שתי הנשים. האשה הצעי" רה, מתילד קאזנאב, מפילה את ולדה,

קלסיקה

נשיקה למצורע

פרנסואה מוריאק, סופר צרפתי ו" קהולי מאמין, שחיבר קרוב למאה ספ" רים, נולד ב-11 באוקטובר 1885 בכור" דו, צרפת, כצעיר ביותר בין תמשת י" דיה של משפחה אמידה ("חונכתי וחי" תי בעולם אחר. כילד לא הכרתי את" הקולנוע, או החשמל. ידעתי את הער" כיב השנינים. אין זו תקופתי. אני זר כזו בעולם חדש זה של הפצצה האמו" מית. אנו חיים עתה בעולם שוזהם..."). מוריאק האב, שהיה אתאיסט-ואנטי" קלריקלי, מת כשפרנסואה היה בן 18 חודשים, והנער חונך על-ידי אמו, ש" היתה אשה אדוקה ביותר.

עם תום לימודיו התיכוניים בכורדו, יצא מוריאק הצעיר לפאריס ללמוד אר" כיאולוגיה של ימי-הביניים, אך העדיף לעסוק בספרות. אחת מרשימותיו הרא" שונות היתה הגנה על פרחי הרע של בודליר מפני מבקרים קתוליים.

בימים אלה ראה אור תרגומו העברי של קובץ מיצירותיו של מוריאק, ובו שתי הגובלות הנשיקה למצורע והורחו. הנשיקה למצורע (פרסם לראשונה ב" 1922) הוא סיפור שעוסק בנישואין ש" סודרו מראש על-ידי ההורים, של גבר מכוער ועשיר עם בתי-איכרים צעירה. זהו סיפורו של זין פלואר, שחלק מ" חיוו נע בעולם הספרים. תוך בחינת שא" לות מסר של לי"שה מתוך מעבר לטוב ולרע. עולמו של זין פלואר הוא עולם קסום ויפה שמנוגד לכיעורו שלו. ערכי האסתטיקה מטרידים אותו, וכ" אשר הוא רואה בן-איכרים יפה, הוא מתקנא בו: "הוא לא מצא חמה במח" שבה שלומים יהיה הנער הזה לאיכר מכוער..." ובהרהוריו הוא מגיע למחש" בה "נפשי מכוורת הבוקר אף יותר מ" פרצופי..."

נישואי הכפייה בינו לבין נעמי (היא בת לגזע שאינו מבקש בנישואים כלה הנאת-ישרים; אשת חוכה היא, וראה את האלוהים ואף את אישית תירא ותחה כאותן אמהות, שעדיין לא עברו מן ה" עולם..."). את פגישת השניים, מתאר מוריאק "מעטה, כמו בניסוי אנטומולוגי, אין עוד בחדר האפל אלא זכר קטן, שחור ונפחד לפני הנקבה הנפלאה..." בעוד נעמי, "הכתולה מודרת בעיניה את החל שהועיד לה גורלה..." ציפיה את מהנישואין הן: "היא ידעה כי יהיה וכאי לכל למיטה, ואף לזו המסתורית והנוראה מבולן, שלאחריה יוולד ילד, פלואר קטן, שחור כולו ודל-מראה..."

מירח-הדבש שבים בני הוג כשהם ניכלמים. זין פלואר מעדיף את ציד יוני" חבר מהשהייה במחיצת, "זו שרצה בעצם נזכחותו..." החורך כובל את בני הוג תחת קורת-גג אחת, וזין פלואר מחליט לנסוע לפאריס ("הוא ברח ממנה כדי שתחזור ותספר..."). הוא חי בפאריס חיים מנוונים, וכאשר הוא מגיע לפרו" צה, הוא מטיל לעברה שטר-כסף ונמי" לט, כשדמותה של אשתו וכאבה רודפים אותו.

בינתיים מחלימה נעמי פלואר מעל-בונה כאשה ("הפלידה העלימה מעיניה

* פרנסואה מוריאק - הנשיקה למצורע; רע; עברית: יהושע קנז; הוצאת עם עובד - הספריה לעם; 158 עמודים (כריכה רכה).